

Afsluttende må det fremhæves, at Lahme i indledningen (s. IX) fremkommer med en meget vigtig oplysning. Det drejer sig om Socialdemokratisk Samfunds program af 1. september 1875. Dette program er kun trykt i organisationens organ »Samfundet« (1. årg. nr. 7). Ærgerligt at dette næsten totalt ukendte program ikke er medtaget i udgivelsen. Det er endnu mere utilgængeligt end Gimle-kongressens mødereferater. *Henning Grelle*

NYESTE TID

Wirtschaft und Gesellschaft im vorrevolutionären Russland. Hrsgg. v. Dietrich Geyer. Neue wissenschaftliche Bibliothek 71. Geschichte. Köln, Kiepenheuer & Witsch, 1975. 412 s. DM 32,-.

Denne fremragende vesttyske serie, som for histories vedkommende redigeres af Hans-Ulrich Wehler, har hermed fået sit første bind viet russisk historie, som skal indgå i en række planlagte bind, der alle vil belyse sammenhængen mellem økonomisk udvikling og social forandring i forskellige lande. Udvalget af bidrag til det foreliggende bind er foretaget med henblik på at råde bod på to problemer, der forhindrer vestlige historikere i på kvalificeret grundlag at stifte bekendtskab med russisk historie: sprogbarrieren og den stærke specialisering. Således er en tredjedel af bidragene oversættelser af sovjetiske arbejder.

Udgiveren, Dietrich Geyer, der også selv er blandt bidragsyderne, gør i indledningen opmærksom på, at historiske sammenligninger m.h.t. det zaristiske Rusland længe overvejende beskæftigede sig med ånds- og magthistorie, mens sociale og økonomiske forhold langt sjældnere blev berørt. Resultatet blev en »model«, der stillede Rusland og Europa op som modsatrettede og i realiteten usammenlignelige størrelser. Et andet resultat blev en opfattelse af bolsjevismen og sovjetsystemet som kvintessensen af den russiske historie, en forlængelse af »det orientalske despoti« (Karl Wittfogel) til den moderne sovjetiske totalitarisme, eller nymarxistiske klicheer om »de nye zarer«. Over for dette har i nyere tid forskere som Alexander Gerschenkron og Barrington Moore Jr. præsenteret bredt anlagte, men differentierede synteser på grundlag af økonomisk-historiske og socialhistoriske studier.

Det, der præger mange af bidragene, er historikernes bagudrettede prognoser, dvs. den moderne U-landsproblematik ført tilbage på det førrevolutionære Rusland. Man er optaget af at indordne den russiske udvikling i hele den moderne verdens udviklingsproces siden den industrielle revolution. Bogens første del indeholder bidrag til belysning af det sociale og økonomiske system i perioden før livegenskabets afskaffelse i 1861; anden dels temaer er agrarspørgsmålet og industrialiseringen i perioden mellem 1861 og Den I Verdenskrig; og tredje del behandler endelig aspekter af den sociale revolution i samme tidsrum. Værket afsluttes med en tematisk opdelt bibliografi på over 300 numre samt et sag- og personregister.

Der er altid ting, der kan diskuteres i et sådant udvalg, og man kan savne bidrag fra forskellige forskere, men via bibliografien kan man jo blot selv gå videre. Det foreliggende udvalg udgør i alle fald en stimulerende indgang til sådanne videregående studier.

Bent Jensen

B. N. Ponomarev m. fl.: Sovjetunionens Kommunistiske Partis historie. 1. Perioden frem til 1936. København, Forlaget Tiden, 1977. 197 s. Kr. 50.00.

Moskva-loyale kommunister har altid haft behov for at være velorienteret om udviklingen i det sovjetiske kommunistiske parti. I tidligere tider kunne det i bogstaveligste for-